ΕΚΛΕΚΤΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΤΟΥ ΓΑΛΛΟΥ ΖΑΝΤΙΖΟΝ

ΑΝΑΤΟΛΙΤΙΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ

Ὁ ντερβίσης, ὁ γάϊδαρός του κι' ἡ πονηρία του. «Θά κάνω ὅ,τι ἔκανε κι' ὁ πατέρας μου!»... Ὅπου οἱ χωριάτες τὰ χρειάζονται... Ὁ Λεβαντῖνος ἔμπορος κι' ὁ ντερβίσης. Ἡ ἐλεημοσύνη πού γίνεται καθήκον! Ἀνατολίτικη δικαστική ἀπόφασι... Ὁ χαλίφης Ὀμάρ κι' ἡ ἐιέλιεσθήκη τῆς Ἀλεξανδρείας.

ΙΑ φορὰ ἕνας ντερβίσης ἔφτασε, καβάλλα στὸ γάϊδαρό του, σὲ κάποιο χωριό, τὴν ὥρα πού ἄρχιζε νὰ νυχτώνη. Ἔδεσε λοιπὸν τὸ ζῶο σ' ἕνα δέντρο, κατέβασε τὸ σαμάρι, τὄβανε γιὰ προσκέφαλο κι' ἔπεσε σὲ ἕνα βαθύ. "Οταν ὅμως ξύπνησε, κατὰ τὰ χαράματα, δὲν βρῆκε τὸ γάϊδαρό του στὴ θέσι πού τὸν εἶχε ἀποβραδὺς δεμένο. Ὁ γάϊδαρός του εἶχε γίνει ἄφαντος... Ποιός νὰ τοῦ τὸν εἶχε κλέψει τάχα; Τὸν γύρεψε παντοῦ, ἔψαξε σ' ὅλα τὰ περίχωρα, ἀλλὰ δὲν τὸν βρῆκε πουθενά. Κανένας, μέσα στὸ χωριό, δὲν μποροῦσε νὰ τὸν πληροφορήση. Μερικοὶ μάλιστα ἔφταναν νὰ τοῦ πῶν πὼς δὲν ἤξερε τί ἔλεγε, πὼς θὰ τὄχε ἰδωμένο στ' ὄνειρό του, πὼς ἦταν καβάλλα σὲ γαϊδοῦρι καὶ ὑποστήριζαν ὅτι τὸν εἶχαν δῆ, οἱ ἴδιοι, μὲ τὰ μάτια τους, νἄρχεται μὲ τὸ πόδια στὸ χωριό...

—Μωρὲ σ' ὡραῖο τόπο ἔπεσα! Ἔλεγε μὲ τὸ νοῦ του ὁ ντερβίσης...

Ξαφνικά, μιὰ φωτεινὴ ἰδέα πέρασε στὸ μυαλό του. Φώναξε τὸ δημόσιο κήρυκα, τὸν «τελάλη», καὶ τοῦ εἶπε:

—Νὰ βγῆς στὸ χωριὸ καὶ νὰ διαλαλήσης στὴν πλατεῖα, πὼς ἂν ἐκεῖνος ποὺ μοῦκλεψε τὸ γάϊδαρο, δὲν μοῦ τὸν φέρει πίσω, κι' ἀμέσως μάλιστα, γιατ' εἶμαι βιαστικός, κι' ὡς τὸ βράδυ πρόκειται νὰ φύγω, τότε κι' ἐγὼ θὰ κάνω ὅ,τι ἔκανε ὁ πατέρας μου, ἐδῶ καὶ δέκα χρόνια...

"Οταν ὁ «τελάλης» βγῆκε στὴν πλατεῖα τοῦ χωριοῦ καὶ τὰ εἶπε ὅλ' αὐτά, οἱ χωριάτες τὰ χρειάστηκαν. Ντερβίσης ἦταν αὐτός, ἅγιος ἄνθρωπος, πολλὰ περνοῦσαν ἀπ' τὸ χέρι του — ποιὸς ξέρει! Κι' ἔπειτα ποῦ μποροῦσαν νὰ μάθουν τί εἶχε κάνει ἐδῶ καὶ δέκα χρόνια ὁ πατέρας του, ὥστε νὰ τοὺς φοβερίζη πὼς θὰ τὸ ξανακάνη κι' αὐτός...

Ἄρχισαν ὅλοι τότε νὰ ψάχνουν γιὰ νὰ βροῦν τὸν κλέφτη. Καὶ τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν νὰ ξαναβρεθῆ ὁ γάϊδαρος σὲ λίγο καὶ νὰ ἐπιστραφῆ στὸν κάτοχό του...

Πολλοὶ χωριάτες, τότε, εἶχαν τὴν περιέργεια νὰ μάθουν τί εἶχε κάνει ὁ πατέρας τοῦ ντερβίση, ἐδῶ καὶ δέκα χρόνια καὶ τί θἄκανε κι' ὁ ἴδιος, σὲ περίπτωσι ποὺ δὲν θὰ βρισκόταν ὁ χαμένος γάϊδαρός του.

Καὶ ὁ ντερβίσης τοὺς εἶπε:

—Τὸ πρᾶγμα εἶνε πολὺ ἁπλό: Ὁ πατέρας μου εἶχε χάσει κι' ἐκεῖνος τὸ γάϊδαρό του στὸ χωριό σας κι' ἔβγανε κι' ἐκεῖνος τὸν τελάλη νὰ διαλαλήση τὴν κλεψιά... Κι' ὅταν κατάλαβε πὼς ἄδικα πάσχιζε νὰ τὸν βρῆ, φορτώθηκε στὴν πλάτη τὸ σαμάρι κι' ἔφυγε μὲ τὰ δυό, ἐκεῖ πού εἶχ' ἔρθει μὲ τὰ τέσσερα!....

—Κρίμας νὰ μὴ τὸ ξέραμε πρωτήτερα! εἶπε, τότε, ἕνας ἀπ' τοὺς χωριάτες...

—Ἐσὺ εἶσαι ὁ κλέφτης! τοῦ λέει ὁ ντερβίσης.

Καὶ φώναξε ἀμέσως τοὺς «τσαούσηδες» (τοὺς χωροφύλακες) καὶ τοὺς παράδωσε τὸν κλέφτη, ποὺ μόνος του προδόθηκε μ' αὐτὸ ποὺ εἶχε πῆ...

***

Ὁ ἐμίρης τοῦ Ἀφγανιστὰν τὰ εἶχε μὲ τὸ μεγάλο βεζύρη του καὶ γύρεψε νὰ τοῦ φέρουν ἕνα σπαθὶ νὰ τοῦ κόψη τὸ κεφάλι. Βλέποντας πὼς δὲν εἶχε καμμιὰ ἐλπίδα σωτηρίας, ὁ δόλιος ὁ βεζύρης ἄρχισε νὰ θρηνῆ...

—Δειλέ! "Ετσι σκιάζεσαι καὶ τρέμεις μπροστὰ στὸ θάνατο;... τοῦ λέει ὁ ἐμίρης περιφρονητικά. Κι' ὅμως ἐγώ, τόσον καιρό, σοῦ εἶχα ἐμπιστευθῆ τὶς τύχες ὅλου τοῦ βασιλείου μου καὶ ν' ἀποφασίζης γιὰ τὴν εἰρήνη καὶ γιὰ τοὺς πολέμους...

—Ὀρκίζομαι στ' ὄνομα τοῦ Ἀλλάχ, ἀποκρίθηκε ὁ βεζύρης, πὼς ἂν κλαίω κι' ἂν χτυπέμαι ἔτσι, δὲν κλαίω ἀπὸ φόβο...

—Γιατὶ κλαῖς, λοιπόν; τὸν ρώτησε ἔξω φρενῶν ὁ θηριώδης ἐμίρης.

—Κλαίω, γιατὶ ἀφίνω τὸν κόσμο τοῦτο, ἀφοῦ ἔκανα τὸν ἀφέντη μου νὰ θυμώση καὶ νὰ στενοχωρηθῆ! τοῦ λέει ὁ βεζύρης. Θἄφευγα γελαστὸς καὶ δίχως τύψεις, ἂν ἄφινα τὸν ἀφέντη μου χαροίμενο...

—Ἀφοῦ εἶν' ἔτσι, σοῦ χαρίζω τὸ κεφάλι! τοῦ λέει κι' ὁ ἐμίρης...

Κι' ἀληθινά, ποῦ θἄβρισκε πιὸ μεγάλον κόλασα;...

***

Κάποιος Λεβαντῖνος πλούσιος ἔμπορος τοῦ Γαλατᾶ, εἶχ' εὐσπλαχνισθῆ ἕνα φτωχὸ ντερβίση πού, ἐλεεινὸς καὶ κουρελιάρης, στεκόταν καὶ ζητιάνευε, σὲ μιὰ γωνιὰ τοῦ δρόμου καί, μιὰ μέρα, τοῦδωσε μερικὰ χρυσάκια. Ὁ ντερβίσης καλόμαθε καὶ τὸν παραγύλαγε, κάθε φορὰ ποὔβγαινε ἀπ' τὸ σπίτι του, κι' ἔτρεχε καὶ τὸν περίμενε στὴ γωνιὰ τοῦ δρόμου. Ἐπὶ μερικὲς μέρες ἀκόμα, ὁ Λεβαντῖνος ἐξακολουθοῦσε νὰ τοῦ δίνη πρόθυμα ἐλεημοσύνη. Στὰ τελευταῖα, ὡστόσο, ἀπόκαμε, ἐπειδὴ ὁ ντερβίσης τοῦδινε τὴν ἐντύπωσι ὅτι θεωροῦσε τὴν ἐλεημοσύνη του ὡς ὑποχρέωσι κι' ὄχι ὡς καλωσύνη, ἀπὸ μέρους του... Ἕνα πρωῒ λοιπὸν πέρασε δίπλα στὸν ντερβίση, δίχως νὰ τοῦ δώση τίποτα. Ὁ ντερβίσης ἄρχισε τότε νὰ φωνάζη καὶ νὰ διαμαρτύρεται, σὰν νὰ διεκδικοῦσε κανένα κεκτημένο του δικαίωμα...

Ὁ ἔμπορος δὲν τοῦδωσε ἀπάντησι. Δὲν εἶχε περάσει ὅμως μιὰ ὥρα ἀπ' τὴ σκηνὴ αὐτή, ποὺ λάβαινε μιὰ κλῆσι ἀπ' τὸ δικαστή.

—Ὁ ἄνθρωπος αὐτός, τοῦ λέει ὁ κατῆς, καὶ τοῦδειξε τὸ ντερβίση, παραπονιέται ὅτι ἀπότομα καὶ δίχως ἀφορμὴ ἔπαψες νὰ τοῦ δίνης τὸ βοήθημα ποὺ τοῦδινες ὡς τώρα, τακτικά. Μπορῶ νὰ μάθω γιὰ ποιὸ λόγο;...

—Γιὰ τὸν ἁπλούστατο λόγο, ἀποκρίθηκε ὁ Λεβαντῖνος, πού λησμονοῦσε πὼς βρισκόταν στὴν Τουρκία, ὅτι, ἂν τὸν ἐλεοῦσα μέχρι τώρα, αὐτὸ τὄκανα ἀπὸ εὐχαρίστησι καὶ καλωσύνη μου, κι' ἂν ἔπαψα νὰ τοῦ δίνω ἐλεημοσύνη, εἶνε δικαίωμά μου, καὶ δὲν ἔχω νὰ δώσω λόγο σὲ κανένα...

—Καὶ σύ, ρώτησε τὸ ντερβίση ὁ κατῆς, τί ἔχεις ν' ἀπαντήσης σ' ὅλ' αὐτά;

—Ἐγὼ λέω, ἀποκρίθηκε ὁ ντερβίσης, ὅτι αὐτὸς ὁ «γκιαούρης» (ὁ ἄπιστος), δίχως νὰ τοῦ τὸ γυρέψω, δίχως νὰ τὸν παρακαλέσω ἢ νὰ τὸν ἐνοχλήσω, μοῦ χάρισε τὴν ἐλεημοσύνη του, κι' αὐτὴ τὴν ἀγαθοεργία του τὴν ἔκανε τακτικά, πολλὲς μέρες στὴ σειρά, ὡσότου ξαφνικὰ καὶ χωρίς κανένα λόγο, τὴ σταμάτησε, τὴ στιγμὴ ποὺ ἐγώ, συνηθισμένος στὴ γενναιοδωρία του, βασιζόμουν πειὰ ἀπόλυτα σ' αὐτή, γιὰ τὴ συντήρησί μου, κι' ἔπαψα νὰ ψάχνω νὰ βρῶ κανέναν ἄλλο τρόπο, γιὰ νὰ ζήσω τὸ καθημερινὸ ψωμί μου.

Κι' ὁ κατῆς, σύμφωνα μὲ τὸ πνεῦμα τῆς Ἀνατολῆς, καταδίκασε σὲ πρόστιμο τὸν Λεβαντῖνο ἔμπορο.

***

Ἡ βιβλιοθῆκες εἶνε χρήσι...;... Στὸ ἐρώτημα αὐτὸ ἀποκρίθηκε, κατὰ τὰ 641, ὁ χαλίφης Ὀμάρ, ὅταν, ὕστερ' ἀπὸ δεκαπέντε μηνῶν πολιορκία, ποὺ στοίχισε τὴ ζωὴ σὲ εἰκοσιπέντε χιλιάδες ἀνθρώπους, μπῆκε, τέλος πάντων, νικητὴς στὴν Ἀλεξάνδρεια. Γιὰ νὰ ἐκδικηθῆ τὴν πόλι, ποὺ τοῦ ἀντιστάθηκε μὲ τόσο πεῖσια, ἔβανε φωτιὰ κι' ἔκαψε τὴν περίφημη βιβλιοθήκη της, ποὺ τὴν εἶχαν ἱδρύσει οἱ Πτολεμαῖοι καὶ ποὺ περιλάμβανε, ὅπως λέει ἡ παράδοσι, τετρακόσιες χιλιάδες παπύρους καὶ χειρόγραφα.

Ἐπὶ ἕξη ὁλάκληρους μῆνες τὰ δημόσια λουτρὰ θερμαινόντουσαν μὲ τὸ πολύτιμο ὑλικὸ τῆς περίφημης αὐτῆς βιβλιοθήκης!....

Κι' ὅταν μερικοὶ θέλησαν νὰ παρατηρήσουν στὸ χαλίφη τὸ κακὸ ποὺ εἶχε προξενήσει, μὲ τὴν ἀποτέφρωσι ἐκείνη τῶν διαφόρων ἀριστουργημάτων, ποὺ δὲν μποροῦσε νὰ ξαναδρεθοῦν, ὁ Ὀμάρ, μὲ ἡσυχάτατη συνείδησι, τοὺς εἶπε:

—"Αν ἴσως στὴ βιβλιοθήκη αὐτὴ ἦταν τίποτα ποὺ νὰ μὴν ὑπάρχη στὸ κοράνι, αὐτὸ ἦταν βλαβερό, καὶ καλὰ ἔκανε καὶ κάηκε. "Αν πάλι, ἦταν τίποτα ποὺ νὰ βρίσκεται καὶ μέσα στὸ κοράνι, τότε ἦταν περιττό, καὶ πάλι καλὰ ἔκανε καὶ κάηκε!....

ΤΕΛΟΣ

Ἔτσι τελείωσε ὁ ἐξαιρετικὸς αὐτὸς ἄνθρωπος ποὺ εἶχε μιὰ ἀπ' τὶς πιὸ ὡραῖες καὶ πιὸ γενναῖες ψυχὲς τοῦ 16ου αἰώνος. Δὲν ἔπαιξε βέβαια ἐντελῶς πρωτεύοντα ρόλο στὴν ἱστορία τῆς πατρίδας του, μὰ ἦταν ἄξιος γι' αὐτὸ τὸν ρόλο καὶ (ἂ τὸν ἔπαιζε ἀσφαλῶς, ἂν ἡ μοῖρα δὲν τὸ ἤθελε διαφορετικά. Ὁ θάνατός του δικαιολόγησε μέχρι τέλους τὴν προφητεία τοῦ Νοστράδαμου, ὁ ὁποῖος εἶχε πῆ:

«...Θὰ τὸν ἀγαπήση, μὰ, ἀλλοίμονο! καὶ θὰ τὸν σκοτώση ἡ γυναῖκα τοῦ βασιλέως!»

Ἡ γλυκειὰ "Ἀστεμις ντὲ Κάστρο δὲν ζοῦσε πειὰ γιὰ νὰ νοιώση τὸν φριχτὸ πόνο τοῦ θανάτου του. Εἶχε πεθάνει τὸν προηγούμενο χρόνο στὸ μοναστῆρι τῶν Βενεδικτίνων, τοῦ ὁποίου εἶχε γίνει ἡγουμένη.